

**Svanemærkning af
Rengøringstjenester**
Høringsudkast 8. oktober 2008

Nordisk Miljømærkning

Nordisk Ministerråd besluttede i 1989 at indføre en frivillig officiel miljømærkning, Svanemærket. Nedenstående organisationer/virksomheder anvender Svanemærkningen efter opgave fra det respektive lands regering.

For yderligere oplysninger se hjemmesiderne:

Danmark:

Miljømærkning Danmark
Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Tel: +45 72 300 450
Fax: +45 72 300 451
www.ecolabel.dk
info@ecolabel.dk

Finland:

SFS-Miljömärkning
Pb 116
FI-00241 HELSINGFORS
Tel: +358 9 1499 331
Fax: +358 9 1499 3320
www.ecolabel.fi
joutsen@sfs.fi

Norge:

Miljømerking
Tordenskiolds gate 6 B
NO-0160 OSLO
Tel: +47 24 14 46 00
Fax: +47 24 14 46 01
www.ecolabel.no
info@ecolabel.no

Island:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVIK
Tel: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
www.svanurinn.is

Sverige:

SIS Miljömärkning AB
SE-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
www.ecolabel.se
svanen@ecolabel.se

Dette dokument må kun kopieres i sin helhed og uden nogen form for ændring.

Citater fra dokumentet kan benyttes hvis kilden, som er Nordisk Miljømærkning, oplyses.

Svanemærkning af Rengøringstjenester

076/høringsforslag 8. oktober 2008

Hvad er en Svanemærket rengøringstjeneste?	1
Hvorfor vælge Svanemærkning?	1
Hvad kan Svanemærkes?	1
Hvordan søger man?	2
Hvad kræves der for at blive Svanemærket?	3
1 Generelle krav til ansøger	4
2 Krav til kemikalier	4
3 Krav til transport	8
4 Krav til affald	11
5 Brug af miljømærkede produkter	12
6 Pointsammentælling	14
7 Kvalitet	15
8 Etik/arbejds miljø og miljø/kvalitetsledelse	16
Markedsføring	19
Svanemærkets udformning	20
Efterkontrol	20
Hvor længe gælder licensen	20
Ordforklaring	21

Bilag

1	Kontrol, uddybninger og vejledning
2	Kemikalier i ydelsen
3	Kemikalier
4	Miljø- og kvalitetsledelse
5	Dokumentation for krav O14
6	Indholdsstoffer i ikke miljømærkede kemikalier
7	Markedsføring af Svanemærkede rengøringstjenester

Hvad er en Svanemærket rengøringstjeneste?

En Svanemærket rengøringstjeneste er en virksomhed, som tilbyder sine kunder miljøtilpasset rengøring. I den Svanemærkede rengøringstjeneste er der et lavt forbrug af kemikalier og høj andel af miljøtilpassede kemikalier. Miljøbelastningen i form af drivhusgasser minimeres ved skrappe krav til transport og brug af affaldsposer. Alt dette samtidig med at rengøringskvaliteten er tilfredsstillende og personalet er godt uddannet.

Hvorfor vælge Svanemærkning?

- Rengøringsvirksomheder kan anvende varemærket Svanen i sin markedsføring. Svanemærket nyder meget stor anerkendelse og troværdighed inden for Norden.
- Svanemærket er en omkostningseffektiv og enkel måde at kommunikere miljøarbejde og miljøengagement til kunder.
- En mere miljøtilpasset virksomhed giver ofte muligheder for reducerede omkostninger ved f.eks. at sænke forbruget af transport og rengøringsmidler.
- En mere miljøtilpasset drift forbereder rengøringsvirksomhederne på fremtidige miljøkrav.
- Miljøspørgsmål er komplekse og det kan tage lang tid at sætte sig ind i specifikke spørgsmål. Svanemærkningen kan ses som en guide til dette arbejde.
- Svanemærkningen indeholder ikke kun miljøkrav, men også kvalitetskrav eftersom miljø og kvalitet ofte går hånd i hånd. Det betyder, at en Svanelicens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hvad kan Svanemærkes?

Virksomheder som tilbyder almindelig rengøring kan Svanemærkes. Med almindelig rengøring menes opgaver, som er nødvendige for at holde et indendørs område rent: regelmæssig rengøring og hovedrengøring, hvor vedligehold af gulve, indsamling af affald etc. er omfattet af disse opgaver. Almindelig rengøring kaldes i dette dokument blot rengøring.

Specialrengøring og vinduespuddning er ikke omfattet af produktgruppen. Se yderligere forklaringer i kapitel ”Ordforklaring”.

Afgrænsningen gør det muligt, for rengøring rettet mod private forbrugere, virksomheder og det offentlige, at opnå Svanemærket. Det gælder både for rengøring, der udføres af entreprenører og rengøring, der sker i eget regi.

Miljømærkning sker kun til hele ydelsen - dvs. en udøver kan f.eks. ikke nøjes med at sælge Svanemærket rengøring til enkelte kunder og lade øvrigt salg være ikke Svanemærket. Dog kan udøveren dele ydelsen op i adskilte økonomiske resultatenheder (hvis rengøringsvirksomheden internt er opdelt i afdelinger med hver sit regnskab f.eks. regionsafdelinger eller afdelinger efter kundetyper). I givet fald skal navnet på den eller de resultatenheder, der søges for oplyses på ansøgningsskemaet.

Hvordan søger man?

Kriterierne for rengøringstjenester består af en kombination af obligatoriske krav og pointkrav. De obligatoriske krav markeres med O + nummer og skal altid opfyldes.

Pointkravene markeres med P + nummer. Ansøger skal fremsende redegørelse og dokumentation for hvert pointkrav, så der for hvert krav fås et vist antal point. Point regnes sammen og for at få licens, skal man opnå en vis mængde point.

Kravdelen kan også anvendes som en tjekliste, hvor hvert krav følges af afkrydsningsfelter; Ja og Nej, for om kravene opfyldes.

Symboler i teksten

For hvert krav er det beskrevet, hvordan kravet skal dokumenteres. Der findes også forskellige symboler, der anvendes for at lette arbejdet. Symbolerne er:

- Send med
- Kravet kontrolleres på stedet
- Send med rutine i miljø- og kvalitetssikringen

Hvis kravet kræver en forklaring (f.eks. fodnoter), skrives den direkte efter kravet, med kursiv tekst (forklarende tekst).

Ansøgning

Ansøgningen sendes til Nordisk Miljømærkning i det land, rengøringstjenesten skal drives, se adressen på side 2. Ansøgningen består af en ansøgningsblanket og dokumentation, som viser, at kravene i dette kriteriedokumentets afsnit 1 til 8 opfyldes.

Yderligere oplysninger og hjælp vedrørende ansøgningen er tilgængeligt på det pågældende lands hjemmeside.

En Svanemærket rengøringsservice kan ikke registreres i andre lande. På grund af miljøbelastningen ved at udføre serviceydelsen i de enkelte lande, skal en udvidelse af ydelsen til et andet land dokumenteres, som var der tale om en helt ny ansøgning.

Kontrol på stedet

Inden der bevilliges licens kontrollerer Nordisk Miljømærkning på stedet, at kravene opfyldes. Ved kontrollen skal ansøger kunne fremvise materiale for beregninger, original til indsendt attest, måleprotokol, indkøbsstatistik og lignende som støtter kravene. Læs mere i bilag 1 afsnit 1.

Omkostninger

Der beregnes en ansøgningsafgift i forbindelse med, at virksomheden søger licens. Ud over dette beregnes der en årsafgift baseret på den Svanemærkede rengøringstjenestes omsætning.

Spørgsmål

Ved spørgsmål kontaktes Nordisk Miljømærkning, se adresse på side 2.

Hvad kræves der for at blive Svanemærket?

Kriterierne for rengøringstjenester består af krav til kemikalieforbrug, kemikalieindhold, transport og affaldsmængde. Disse krav er hovedsagelig sat i enheden "per m²", som er det samlede antal kvadratmeter, som der rengøres om året. Derudover er der krav til opfølgning på rengøringskvaliteten, administration, etik og uddannelse af personalet.

For at få Svanelicens kræves det at:

- Samtlige obligatoriske krav opfyldes
- At man opnår minimum 16 point i pointkravene ud af 27 mulige. Hvis udøveren ikke benytter køretøjer til rengøringen eller kun har køretøjer til andet end rengøring, skal mindst 13 point opnås ud af 22 mulige.
- Nordisk Miljømærkning har været på kontrolbesøg, se bilag 1 afsnit 1.

Beregninger i kravene

I de krav, hvor ansøgeren skal sammenstille tal for årsforbrug, skal oplysninger fra det seneste år eller for en periode på mindst tre måneder benyttes.

1 Generelle krav til ansøger

Obligatoriske krav

O1 Rengjorte kvadratmeter

Ansøger skal beregne antal rengjorte kvadratmeter gulvareal på et år.

Hvis ansøgeren, ud over rengøring tilbyder specialrengøring og eller øvrige tjenester, skal disse adskilles fra rengøring i forbindelse med beregningen af antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året.

Antal rengjorte m² gulvareal udregnes ud fra oplysninger om rengøringsfrekvens og kvadratmeter i kontrakterne. Se regneeksempel i bilag 1 afsnit 2.

- Redegørelse for beregning af antal rengjorte kvadratmeter gulvareal i løbet af et år, uden eventuelle ydelser som ikke omfattes af licensansøgningen.

2 Krav til kemikalier

Obligatoriske krav

O2 Informationer om kemikalier

For hvert kemikalie skal der som minimum være følgende informationer:

Leverandørbrugsanvisning/sikkerhedsdatablad.

En kort beskrivelse af midlets funktion og dosering, herunder muligheder for doseringsanordninger (pumpe, doserings-tap, målebægre, injektionssystem, doseringsanlæg) (kan fremgå af leverandørbrugsanvisningen).

- Leverandørbrugsanvisninger/sikkerhedsdatablad for alle kemikalier og eventuelt yderligere information om kemikaliernes funktion og dosering.

Hvis udøveren har et certificeret miljøledelses- eller kvalitetssystem (ISO/EMAS eller lignende) som dækker den rengøring, der skal miljømærkes, behøver han ikke at indsende leverandørbrugsanvisninger eller kemikalieinformationer. Da er det tilstrækkeligt at sende kopi af certifikat samt kopi af det aktuelle punkt i kvalitetssystemet, der dækker ovenstående krav.

O3 Korrekt dosering

For at sikre korrekt dosering, skal alle medarbejdere have doseringsanordninger eller målebægre til rådighed, hvor der rengøres. Dette skal være en del af virksomhedens rutiner.

- Fremsend afsnittet i rutinerne, som viser at kravet overholdes.
- Kontrolleres på kontrolbesøg.

O4 Kemikalieforbrug over 640 ml/m²

Et kemikalieforbrug over 640 ml/m² er ikke tilladt.

Forbruget beregnes på basis af den totale mængde brugt rengøringsmiddel (inklusive vand i produktet). Vaskepulver til rengøringsvirksomhedens egne vaskemaskiner skal også medregnes. Hvis vaskepulver eller rengøringsmidler oplyses i kg, skal dette omregnes til ml via oplysninger om densiteten på datablad eller emballage.

Se eksempler på rengøringsmidler der regnes med i bilag 2. Kemikalier til specialrengøring kan undtages fra beregningen.

Kemikalier, der håndteres af rengøringsselskabet for kunden, uden det direkte har med rengøringsydelsen at gøre, f.eks. påfyldning af opvaskemiddel i kundens opvaskemaskiner, påfyldning af håndopvaskemiddel til kundens brug, håndsæbe på toiletter eller isbekæmpelsesmiddel ved snerydning, regnes ikke med.

- Opgørelse over samlet forbrug af rengøringsmidler (inklusive vaskemidler til egne vaskemaskiner) per m². Udfyldt bilag 3 kan bruges (Kan rekvireres på elektronisk form hos Nordisk Miljømærkning).

Pointkrav**P1 Kemikalieforbrug**

Forbruges mindre end 140 ml kemikalier/m² rengjort areal per år: 5 p
Forbruges mellem 140-239 ml kemikalier/m² rengjort areal per år: 4 p
Forbruges mellem 240- 339 ml kemikalier/m² rengjort areal per år: 3 p
Forbruges mellem 340-439 ml kemikalier/m² rengjort areal per år: 2 p
Forbruges mellem 440-539 ml kemikalier/m² rengjort areal per år: 1 p
Forbruges mellem 540-640 ml kemikalier/m² rengjort areal per år: 0 p

Forklaring på beregning se O4

- Se O4

Obligatoriske krav

O5 Andel miljømærkede kemikalier

Andelen af miljømærkede kemikalier skal være over 50 %.

Andelen beregnes i volumen- % af total mængde kemikalier brugt per år. Se under O4, hvilke kemikalier der regnes andel miljømærkede kemikalier ud fra.

Et miljømærket kemikalie har licens eller tilsvarende et såkaldt type 1 mærkesystem (ifølge ISO-14024 standarderne), (se bilag 1 afsnit 3 for eksempler).

- ☒ Redegørelse for andelen af miljømærkede kemikalier. Brug gerne bilag 3. (Kan rekvireres på elektronisk form hos Nordisk Miljømærkning).

O6 Ikke miljømærkede kemikalier, fareklassificering

Produkter som ikke er miljømærkede, må ikke være klassificeringspligtige som angivet i følgende tabel.

Klassificering	Tilhørende faresymbol og R-sætninger
Miljøfarlig	N med R50, R50/53 eller R51/53. R52, R53 eller R52/53 uden N.
Meget giftig	Tx (T+ i Norge)
Giftig	T
Helseskadelig	Xn (Undtaget: professionelle produkter kan mærkes R20, R21 og/eller R22 – hvis emballagen er udformet, så brugeren ikke kommer i kontakt med produktet)
Allergifremkaldende	Xn med R42 eller Xi med R43
Kræftfremkaldende	Carc med R40, R45 og/eller R49
Mutagent	Mut med R46 og/eller R68
Reproduktionstoksisk	Rep med R60, R61, R62, R63 og/eller R64

R50: Meget giftig for vandlevende organismer, R50/53: Meget giftig for vandlevende organismer; kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet, R51/53: Giftig for vandlevende organismer; kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet, R52: Skadelig for vandlevende organismer, R53: Kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet, R52/53: Skadelig for vandlevende organismer; kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet, R20: Farlig ved indånding, R21: Farlig ved hudkontakt, R22: Farlig ved slugning, R42: Kan give allergi ved indånding, R43: Kan give allergi ved hudkontakt, R40: Mulig fare for kræft, R45: Kan forårsage kræft, R49: Kan forårsage kræft ved indånding, R46: Kan forårsage arvelig skade, R60: Kan skade forplantningsevnen, R61: Kan give fosterskader, R62: Mulig fare for skade på forplantningsevnen, R63: Mulig fare for fosterskade, R64: Kan skade barn som får modermælk, R68: Mulig fare for varig helseskade.

Klassificeringen gælder i henhold til direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF med senere ændringer og tilpasninger.

Vi gør opmærksom på, at producenterne af råvarer/produkt er ansvarlig for klassificeringen.

- ☒ Produktets sikkerhedsdatablad i henhold til gældende lovgivning i ansøgerlandet f.eks. i bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF).

Hvis produktet er mærket med R20, R21 og/eller R22 skal en beskrivelse af emballagens udformning vedlægges.

O7 Ikke miljømærkede kemikalier, stoffer som ikke må indgå

Følgende indholdsstoffer må ikke indgå i produktet:

Reaktive klorforbindelser, som for eksempel natriumhypoklorit

Klororganiske forbindelser, dog må benzalkoniumklorid bruges på arealer, hvor det er krævet for at hindre mikro-biologisk vækst (som f.eks. saunaer) Argumentation for arealer hvor benzalkoniumklorid bruges skal medsendes

Alkylfenoletoksylater (APEOs) samt derivater af APEO

Lineære alkylbenzensulfonater (LAS)

EDTA, DTPA og NTA

Sølv-nanopartikler

Perfluorinerede og polyfluorinerede alkylerede forbindelser (PFAS)

Metyldibromo Glutaronitrile (MG)

Optisk hvidt

- Udfyldt og underskrevet erklæring, bilag 6.
- Ved brug af kemikalier med benzalkoniumklorid: Rengøringsvirksomheden skal sende beskrivelse af de arealer hvor kemikaliets bruges.

Pointkrav

P2 Miljømærkede kemikalier

Er andelen af miljømærkede kemikalier mere end 95 volumen- %: 5 point

Er andelen af miljømærkede kemikalier mellem 86-95 volumen- %: 4 point

Er andelen af miljømærkede kemikalier mellem 76-85 volumen- %: 3 point

Er andelen af miljømærkede kemikalier mellem 66-75 volumen- %: 2 point

Er andelen af miljømærkede kemikalier mellem 55-65 volumen- %: 1 point

Er andelen af miljømærkede kemikalier under 55 volumen- %: 0 point.

- Se O5

P3 Koncentrerede produkter

Er >30 volumen- % af rengøringskemikalierne koncentrerede produkter tildeles 1 point.

Er >50 volumen- % af rengøringskemikalierne koncentrerede produkter tildeles 2 point.

Koncentrerede rengøringskemikalier indeholder max. 40 % vand

Procenten regnes som vægtprocenten af aktivt stof i kemikaliet. Opgørelsen laves ud fra oplysninger på rengøringskemikaliernes datablade. Hvis databladet angiver indholdsstoffer i intervaller, regnes det aktive indhold som laveste koncentration i intervallerne.

Hvilke kemikalier, der medregnes for at finde volumen- % af rengøringskemikalierne, kan ses under O4.

- Sammenstilling af andelen af koncentrerede produkter i rengøringsvirksomheden.

3 Krav til transport

Hvis udøveren ikke har køretøjer, der benyttes til rengøring, bortfalder krav til transport.

Obligatorisk krav

O8 Andelen af Euronorm IV køretøjer

Andelen af Euronorm IV biler skal være minimum 95 % af den samlede mængde køretøjer.

Kravet omfatter udøverens egne og leasede personbiler og varebiler, som bliver brugt til kørsel i forbindelse med rengøring. Køretøjer der anvendes af arbejdsledere, driftsledere, rengøringsassistenter, planlæggere, inspektører mv. er således omfattet af kravet.

Euronorm IV personbiler opfylder emissionskrav, som blev obligatoriske i EU 2006-01-01. For varebiler trådte Euronorm IV i kraft 2007-01-01.

Et køretøj mærket som Euronorm V eller VI opfylder også kravene til Euronorm IV.

Eldrevne biler er udelukket denne beregning. Hybridbiler skal leve op til Euronorm IV kravet.

Information om hvilke biler der er Euronorm IV kan ses på:

Danmark: <http://www.fstyr.dk/sw22275.asp>.

Sverige: www.konsumentverket.se under biler og under: "Bilar, bränsleförbrukning och vår miljö". I Sverige kaldes de miljøklasse 2005 eller miljøklasse Hybrid biler.

- Dokumentation for køretøjer der lever op til Euronorm IV, enten i form af erklæringer fra producenten eller i form af information fra officielle opgørelser over Euronormen på køretøjet.
- Beregning af andel Euronorm IV køretøjer af den samlede mængde køretøjer som bruges til rengøring. Eldrevne biler regnes ikke med.

O9 Maximalt forbrug af brændstof til transport

Det samlede forbrug af brændstof til transport må ikke overstige 9,0 l/100 km eller 0,75 ml/m². Dog må rengøringsvirksomheder med over 80 % kunder med et rengøringsareal på under 200 m² have et samlet forbrug af brændstof til transport op til 1,00 ml/m².

Kravet omfatter udøverens egne og leasede personbiler og varebiler, som bliver brugt til kørsel i forbindelse med rengøring. Køretøjer der anvendes af arbejdsledere, driftsledere, rengøringsassistenter, planlæggere, inspektører mv. er således omfattet af kravet.

Forbrug i ml/m²: Sammenlagt årlige forbrug af brændstof til transport per rengjorte m².

Forbrug i l/100 km er sammenlagt forbrug af brændstof til transport per opgjorte antal kørte km. Generelle data fra bilproducenten om bilens brændstofudnyttelse er ikke nok.

Beregning som i pointkrav til transport. Se herunder.

Pointkrav:

Ansøger skal vælge at anvende et af kravene P4 eller P5, og kan kun benytte pointbidrag fra en af dem til den samlede point sum.

Kravet omfatter udøverens egne og leasede personbiler og varebiler, som bliver brugt til kørsel i forbindelse med rengøring. Køretøjer der anvendes af arbejdsledere, driftsledere, rengøringsassistenter, planlæggere, inspektører mv. er således omfattet af kravet.

P4 Brændstofforbrug til transport

A: For rengøringsvirksomheder, som har over 80 % kunder med et rengøringsareal under 200m² gælder følgende krav:

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) under 0,20: 5 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,20 -0,39: 4 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,40 -0,59: 3 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,60 -0,79: 2 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,80 – 0,90: 1 P

B: For alle andre rengøringsvirksomheder gælder følgende krav:

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) under 0,15: 5 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,15-0,29: 4 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,30- 0,44: 3 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,45 – 0,59: 2 P

Er brændstofforbrug til transport (ml/m²) mellem 0,60 – 0,70: 1 P

Brændstofforbrug i form af Svanemærkede drivmidler regnes som 0 ml brændstof per m².

Ved dokumentation af indkøb af brændstof med bioethanolindhold over 80 % kan det indkøbte bioethanol-brændstof omregnes til ml brændstof per m² ifølge kravniveauerne med følgende omregning:

$$X*0,7 = Y$$

Hvor X = liter indkøbt brændstof med bioethanolindhold over 80 %

Og Y = liter omregnet brændstof, som relateres til kravet.

Nordisk Miljømærkning kan godkende andre omregningsfaktorer for andre drivmidler, som ikke baseres på fossilt brændsel, hvis disse kan dokumenteres.

Forbrug i ml/m²: Sammenlagte årlige forbrug af brændstof til transport per rengjorte m².

- For A: Opgørelse der viser at andelen af kunder med et rengøringsareal på under 200 m² er over 80 %.
- For både A og B: Beregning af samlede årlige forbrug af brændstof til transport per rengjort m².
- Ved brug af alternative drivmidler skal dokumentation for mængde indkøb og koncentrationen af disse alternative brændstoffer fremsendes. Forbrug af Svanemærkede drivmidler skal dokumenteres.

P5 Brændstofudnyttelse

Er brændstofforbrug til transport (l/100 km) under 5,0: 5 P

Er brændstofforbrug til transport (l/100 km) mellem 5,0-5,9: 4 P

Er brændstofforbrug til transport (l/100 km) mellem 6,0 – 6,9: 3 P

Er brændstofforbrug til transport (l/100 km) mellem 7,0 – 7,9: 2 P

Er brændstofforbrug til transport (l/100 km) mellem 8,0 – 8,5: 1 P

Brændstofforbrug i form af Svanemærkede drivmidler regnes som 0 l brændstof per 100 km.

Ved dokumentation af indkøb af brændstof med bioethanolindhold over 80 % kan det indkøbte bioethanol-brændstof omregnes til ml brændstof per m² ifølge kravniveauerne med følgende omregning:

$$X * 0,7 = Y$$

Hvor X = liter indkøbt brændstof med bioethanolindhold over 80 %

Og Y = liter omregnet brændstof, som relateres til kravet.

Nordisk Miljømærkning kan godkende andre omregningsfaktorer for andre alternative drivmidler, som ikke baseres på fossilt brændsel, hvis disse kan dokumenteres.

*Forbrug er sammenlagte forbrug af brændstof til transport per opgjorte antal kørte km.
Generelle data fra bilproducenten om bilens brændstofudnyttelse er ikke nok.*

- Beregning af samlede årlige forbrug af brændstof per kørte 100 km.
- Ved brug af alternative drivmidler skal dokumentation for mængde indkøb og koncentrationen af disse alternative brændstoffer fremsendes. Forbrug af Svanemærkede drivmidler skal dokumenteres.

4 Krav til affald

Pointkrav

P6 Poser

Ansøger skal regne mængden af brugte poser til affaldsspande og papirkurve i milligram (mg) per antal rengjorte kvadratmeter (m²) i løbet af året og denne mængde skal tildeles point ifølge nedenstående:

Forbruges under 50 mg poser per m²: 4 p

Forbruges mellem 50 - 99 mg poser per m²: 3 p

Forbruges mellem 100-149 mg poser per m²: 2 p

Forbruges mellem 150-200 mg poser per m²: 1 p

Forbruges over 200 mg poser per m²: 0 p

Affaldssække til rengøringsvogne regnes ikke med.

Hvis ansøger kun har oplysninger om antal brugte ruller, kan han beregne vægten ud fra et gennemsnitligt antal poser per rulle.

Hvis ansøger har plastposer og mangler oplysninger om vægten på en pose, skal han regne med en vægt på 10 gram per plastpose.

Hvis ansøger har en eller flere kunder, hvor ansvaret for tømning af affaldsspande ikke er en del af rengøringsydelsen, eller rengøringsvirksomheden ikke har medbestemmelse over hvilke poser, kunden bruger (de tømmer blot affaldsspanden), skal forbrug af affaldsposer hos denne kunde ikke medregnes. Dog skal det antal m² der rengøres hos denne kunde også tages ud af beregningen af forbrug af affaldsposer.

Beregning af det årlige forbrug af poser per rengjort kvadratmeter.

P7 Affaldssortering

Hvis rengøringsvirksomheden har affaldssortering i mindst 5 fraktioner i eget regi tildeles 1 point.

Med "egent regi" menes det affald, som rengøringsvirksomheden selv danner, f.eks. på deres egne kontorer eller affald der dannes, hvor der rengøres, f.eks. i form af tom emballage og slidte klude.

Affaldsplan for rengøringsvirksomheden der viser sortering og efterfølgende håndtering af affald.

Kontrolleres ved kontrolbesøg.

5 Brug af miljømærkede produkter

P 9 Indkøb af miljømærkede produkter (max 3 point kan opnås i dette krav)

Produkt (% af indkøbsvolumen)	Vilkår for point	Point	Dokumentation
Mindst 90 % af aftøringspapiret, (køkkenruller /husholdningspapir, papirhåndklæder og toiletpapir) hos kunden er miljømærket.	Gælder når virksomheden har ansvar for indkøb og påfyldning af aftøringspapiret hos kunden	0,5p	Oversigt over rengøringsvirksomhedens indkøb af miljømærket aftøringspapir (opgive leverandør og miljømærke). Beregning af andelen af miljømærkede aftøringspapir i forhold til den samlede mængde aftøringspapir som rengøringsvirksomheden leverer til kunder
Mindst 50 % af håndklæderullerne hos kunderne er miljømærket	Gælder når virksomheden har ansvar for håndtering af håndklæderuller hos kunden	0,5 p	Oversigt over rengøringsvirksomhedens håndtering af miljømærkede håndklæderuller (opgive leverandør og miljømærke). Beregning af andelen af miljømærkede håndklæderuller i forhold til den samlede mængde håndklæderuller som virksomheden håndterer for kunder.
100 % af sæben på kundernes toiletter er miljømærket.	Gælder når virksomheden har ansvar for indkøb og påfyldning af sæbe hos kunden	0,5p	Oversigt over rengøringsvirksomhedens indkøb af miljømærket sæbe (opgive leverandør og miljømærke). Beregning af andelen af miljømærket sæbe

			len af miljømærkede sæbe i forhold til den samlede mængde sæbe som rengøringsvirksomheden leverer til kunder
Mindst 90 % af kopieringspapiret er miljømærket	Kopieringspapiret købes ind til kontordriften hos rengøringsvirksomheden	0,5p	Faktura eller beskrivelse som viser hvor stor del af indkøbt kopieringspapir som er miljømærket
Mindst 50 % af rengøringsvirksomhedens egne vaskemaskiner er miljømærket	Rengøringsvirksomheden vasker sine rengøringsværktøjer, som klude og mopper i egen vaskemaskine	1p	Kontrolleres ved kontrolbesøg
Arbejdstøj	Mindst et sæt af det indkøbte arbejdstøj til personalet er miljømærket	0,5p	Faktura eller beskrivelse som viser, at mindst et sæt af den indkøbte kollektion er miljømærket.
Minimum 50 % miljømærkede produkter inden for andre produktgrupper er miljømærket*		0,5 p per produktgruppe max 1 point	

**Det er ikke muligt at få point i P8 for produkter, som allerede har givet fordele i andre pointkrav. Her menes miljømærkede rengøringskemikalier, som giver point i P2 og brug af Svanemærket Drivmiddel, som giver fordel i P4 eller P5*

Med miljømærket menes produkter (vare og tjenester) som er mærkede med Svanen, EU-blomsten og Bra Miljöval. Et miljømærke følger den internationale standard for miljømærkningssystem ISO 14024 og går under benævnelsen Type 1 mærkning

P10 Indkøb af miljømærkede tjenester (Max: 2p kan opnås i dette krav)

Tjeneste (% af indkøbsvolumen)	Vilkår for point	Point	Dokumentation
100 % af vaskeritjenesten	Ekstern vaskeritjeneste som indkøbes skal være miljømærket.	1p	Faktura eller beskrivelse som viser at den indkøbte vaskeritjeneste er miljømærket

Mindst 50 % af bilvaskene	Gælder vedligehold af rengøringsvirksomhedens bilpark	1p	Faktura eller beskrivelse som viser hvor stor del af virksomhedens samlede bilvask de miljømærkede bilvaske dækker
100 % af tryksagerne bestilt fra trykkeri	Gælder for alle tryksager som rengøringsvirksomheden bestiller hos eksterne trykkerier	0,5 p	Faktura eller beskrivelse som viser hvor stor del af virksomhedens samlede tryksager der er miljømærkede.
Andet		0,5 p per tjeneste maks 1 point	

Med miljømærket menes produkter (vare og tjenester) som er mærkede med Svanen, EU-blomsten og Bra Miljöval. Et miljømærke følger den internationale standard for miljømærkningssystem ISO 14024 og går under benævnelsen Type 1 mærkning.

6 Pointsammentælling

Pointkrav	Antal point opnået	Muligt point opnået
Kemikalieforbrug		Max 5 point
Andel miljømærkede kemikalier		Max 5 point
Koncentrerede produkter		Max 2 point
Transport (brændstofforbrug/ Brændstofudnyttelse)		Max 5 point
Affald, poser		Max 4 point
Affaldssortering		Max 1 point
Brug af miljømærkede produkter		Max 5 point
Total		For at klare kravene: Med transport: 16 point Uden transport: 13 point

7 Kvalitet

O10 System for opfølgning af rengøringskvalitet

Udøveren skal have et system for opfølgning af rengøringskvalitet, som giver objektive og reproducerbare resultat. Objektivitet og reproducerbarhed kan for eksempel opnås, hvis kunde og udøver er enige om kvalitetsniveauet og vurderet resultat.

Udøveren skal som minimum udarbejde følgende (skriftligt):

Kvalitetspolitik herunder hvordan kvalitet på arbejdet aftales og hvordan opfølgningen er på resultatet

Rutiner for styring og kontrol

Rutiner for udarbejdelse af inspektionsrapporter

Hvis udøveren har et system for vurdering af rengøringskvalitet i henhold til den nordiske standard INSTA800 " Rengøringskvalitet – Målesystem for vurdering af rengøringskvalitet" vil dette krav være opfyldt.

Skriftlige kvalitetspolitik, rutiner og eventuelle skemaer, der bliver brugt ved kvalitetskontrollen.

O11 Skriftlige arbejdsinstruktioner

Udøveren skal udarbejde skriftlige arbejdsinstruktioner. De skal dække de opgaver, der er omfattet af ydelsen.

For de mest almindelige rengøringsopgaver skal der være en arbejdsinstruktion, som for eksempel kan indeholde oplysningerne som herunder nævnt. Den skal være udarbejdet, så den ikke hindrer variationen i arbejdet:

beskrivelse: kort beskrivelse af arbejdsopgaven (f.eks. rengøring i korridor, rengøring af toilet osv.)

kvalitet: specificering af aftalt kvalitet (hvis ingen kvalitet aftalt anføres "ingen kvalitet aftalt")

frekvens: hvor ofte opgaven skal udføres (f.eks. hver dag, hver uge, hvert år osv.) eller at aftalt kvalitet skal være opnået

rengøringsobjekt: hvilke overflader i rummet der skal rengøres (f.eks. gulv, vægge, inventar osv.)

aktuelle metoder: beskrivelse af metoder og hvilket udstyr, maskiner og kemikalier som er aktuelle (flere alternativer kan være aktuelle og medarbejder vælger afhængig af bl.a. besmudsning)

Udøveren skal opbevare og på forlangende kunne forevise nye og ændrede skriftlige oplysninger for Nordisk Miljømærkning.

Hvis udøveren har et certificeret miljøledelsessystem (ISO eller EMAS) som dækker den rengøring, der skal miljømærkes, kan kravet være opfyldt af dette system.

Skriftlige arbejdsinstruktioner og kemikalieinformationer.

Hvis udøveren har certificeret miljøledelsessystem, fremsend kopi af certifikat, samt kopi af de afsnit i systemet der dækker arbejdsinstruktioner.

O12 Kundeinformation

Hvis kunder ønsker information om, hvordan de kan nedbringe miljøbelastningen relateret til rengøringen, skal udøveren yde denne information. Informationen kan være i form af skriftligt materiale, oplysninger på udøverens hjemmeside, kursus til relevante personer hos kunden eller anden form. Se hvad denne information kan dreje sig om i bilag 1 afsnit 4.

Rengøringsvirksomheden skal tilbyde kunderne at stå for affaldssortering og foreslå relevante affaldsfraktioner, som kunden skal sortere i.

Beskrivelse af hvordan informationen formidles og en redegørelse af de vigtigste elementer i kundeinformationen.

8 Etik/arbejdsmiljø og miljø/kvalitetsledelse

O13 Myndighedskrav

Udøveren skal sikre, at gældende love overholdes, herunder bestemmelser vedrørende arbejdsmiljø og –sikkerhed, hygiejne og sundhed. Hvis kravet ikke opfyldes, kan Nordisk Miljømærkning opsige licensen.

Underskrevet ansøgningskema.

O14 Etisk krav

Ansøger skal leve op til nedenstående punkter:

1. Være moms- og arbejdsgiverafgiftsregistreret og (i Finland) være förskottssuppbördsregistrede
2. Virksomheden ikke er i restance med skatter og afgifter
3. Har en overenskomst og/eller tegnet kollektivaftale med et fagforbund for sine medarbejdere
4. Virksomhedens regnskab er godkendt af revisor
5. Hvis rengøringsvirksomheden ikke følger anbefalinger og beslutninger som pålægges virksomheden af kompetente organer, som arbejdsretten, faglig voldgift eller forbrugerklagenævnet (svensk: Allmänna Reklamationsnämnden, Finsk: Konsumentverket) kan Nordisk Miljømærkning trække licensen.
6. Have synlige navneskilte eller virksomhedskort/personkort på alle medarbejdere, så kunden kan se, hvem der udfører service.

I de tilfælde, hvor ansøger bruger underentreprenører til dele af rengøringsydelsen eller har vikarer til udførelse af mere end 30 % af rengøringsarbejdet, gælder følgende:

1. Underentreprenøren eller vikarbureauet skal have en overenskomst med et fagforbund til sine medarbejdere
2. Underentreprenøren eller vikarbureauet skal være moms- og arbejdsgiverafgiftsregistrerede
3. Rengøringen skal udføres af underentreprenørens eget personale. Underentreprenøren må ikke hyre en anden underentreprenør.

☒ Se bilag 5 Dokumentation for krav O14.

O15 Uddannelse af personale

Udøveren skal have en plan for uddannelse af sit personale med udgangspunkt i følgende grundlæggende emner:

Introduktion til midler, metoder, udstyr og maskiner.

Orientering om affaldshåndtering.

Introduktion til sundhed, sikkerhed og miljø.

Uddannelse i Miljøvenlig kørsel til relevant personale, som f.eks. inspektører, driftsledere og rengøringsassistenter med meget daglig kørsel mellem kunder.

I planen for uddannelse skal der være angivet målsætning for, hvornår uddannelsen skal være gennemført og hvilke personalegrupper, der skal gennemgå den. I planen for uddannelse af nyansatte skal det fremgå, hvor hurtigt efter ansættelsen at uddannelsen skal være gennemført.

Der skal også være en kortfattet beskrivelse af hvad uddannelsen/erne indeholder.

Planlagt uddannelse kan være kortere for personer, som allerede har en rengøringsuddannelse eller praktisk erfaring inden for rengøringsfaget.

Hvis udøveren bruger vikarer til mere end 30 % af den Svanemærkede rengøringsydelse, skal udøveren sikre sig, at vikarierende personale også har et relevant uddannelsesniveau.

Anbefalingerne fra EFCI og UNI-Europa angående emner i uddannelsen kan bruges. Se bilag 1 afsnit 5.

Plan for uddannelse.

Opgørelse over brug af vikarer til Svanemærket rengøringsydelse. Hvis denne er over 30 %, skal uddannelsesplanen indeholde beskrivelse af, hvordan vikarpersonale også har tilfredsstillende uddannelsesniveau.

O16 Kvalitetsledelseskrav til udøveren

A. Licenshaver skal lave en beskrivelse af organisationsstrukturen i rengøringsvirksomheden. Herunder skal en kontaktperson, som står for kontakten til Nordisk Miljømærkning angives.

B. Udøveren skal gennem rutiner eller instruktioner i et kvalitetssystem sikre:

- at kravene i miljømærkningskriterierne overholdes. Specielt i forbindelse med ændringer relevante for licencieringen, reklamationer og afvigelser.
- at systemet for kvalitetskontrol (rengøringskvalitet) for den miljømærkede ydelse også i fremtiden er i overensstemmelse med den tilsendte information.

Yderligere beskrivelse kan ses i bilag 4.

Kvalitetssystemet kan med fordel være en del af et allerede etableret system hos rengøringsvirksomheden. Her skal det dække, hvad som skrives i dette krav og skal specificeres i bilag 4.

- Beskrivelse af organisationsstrukturen i virksomheden/ organisationsdiagram.
- Udfyldt bilag 4. Hvis virksomheden allerede har etableret et system, hvor ovenstående krav er dækket, kan dette bruges.

O17 Årsopgørelse

Der skal være rutiner for udarbejdelse af en årlig opgørelse over forbrug i rengøringsvirksomheden. Det er altid den seneste årsopgørelse, som danner grundlag for overholdelse af kriterierne.

Årsopgørelsen skal som minimum indeholde oplysninger, der kræves som dokumentation i miljøkravene for Svanemærkning af Rengørings tjenester, se eksempel i bilag 4 afsnit 4.

Ansøger skal indsende den udfyldte årsopgørelse første gang ved ansøgningen og derefter skal den være tilgængelige hos licenshaveren i licensens gyldighed.

Hvis årsopgørelsen viser, at der er ændrede forhold hos udøveren i forhold til overholdelse af kriterierne, skal Nordisk miljømærkning kontaktes. Se O16 angående ændringer og afvigelser.

Nordisk Miljømærkning kan efterfølgende bede om at se årsopgørelserne på kontrolbesøg eller rekvirere dem i forbindelse med efterkontrol.

Dokumentationen skal opbevares gennem hele licensens gyldighedstid.

Hvis udøveren har et certificeret miljøledelsessystem (ISO eller EMAS), som dækker den rengøring, der skal miljømærkes, kan oplysninger fra en miljøgennemgang eller miljøredegørelse bruges som journal. Dette gælder, hvis måden at opgøre data på, er den samme som i kriterierne for Svanemærket rengørings tjenester.

Det samme gælder, hvis virksomheden har et grønt regnskab eller lignende. I Sverige og Finland kaldes de grønne regnskaber "miljörapporter". I Norge findes miljøinformationer i firmaernes årsregnskaber.

Procedure for udarbejdelse af årsopgørelse.

Hvis udøveren har et certificeret miljøledelsessystem, skal kopi af certifikat fremsendes.

På kontrolbesøg kontrolleres at dokumentation for oplysninger til årsopgørelse journaliseres.

O18 Dokumentation af Svanens krav

Samtlige dokumenter, som gælder Svanelicensen, skal findes tilgængelige hos licenshaver.

Kontrolleres ved kontrolbesøg.

O19 Markedsføring

Markedsføringen skal ske i henhold til afsnittet "Markedsføring" og "Svanemærkets udformning" Desuden i henhold til "Regler for nordisk miljømærkning".

Markedsføringspersonale skal informeres om disse regler og om miljømærkekriterierne.

Det er vigtigt, at udøveren i sin markedsføring adskiller specialrengøring og andre ydelser fra den miljømærkede rengøring. Derfor skal ansøger indsende en kort beskrivelse af, hvilke tjenester udøveren tilbyder, herunder specialrengøring og tjenester, der ikke omfatter svane licensen.

Underskrevet erklæring af kendskab til kriterier samt til "Regler for nordisk miljømærkning af produkter" med videre. Brug bilag 5.

Eventuelt udkast til eksisterende markedsføringsmateriale for ydelsen.

Kort beskrivelse af andre ydelser end rengøringsydelser som udøveren tilbyder.

Markedsføring

Miljømærket Svanen er et varemærke, der nyder meget stor anerkendelse og troværdighed i Norden. Det Svanemærkede produkt/tjeneste må markedsføres med Svanemærket, så længe licensen er gyldig.

Mærket skal placeres på en sådan måde, at der ikke opstår tvivl om, hvad der menes med mærkningen og sådan, at det fremgår, at rengørings servicen er miljømærket.

Man kan læse mere om markedsføring i "Regler for nordisk miljømærkning" 12. december 2001 eller senere versioner.

Svanemærkets udformning

Svanemærket er udformet på følgende måde:

Licensnummer

XY

Hver licens får et unikt licensnummer, der skal anvendes sammen med mærket. Der kan læses mere om mærkets udformning i ”Regler for nordisk miljømærkning”.

Tillægsteksten (i figuren angivet som XY) skal være en eller flere af følgende:

Dansk:	Rengøring
Svensk:	Städtjänst
Finsk:	Siivouspalvelu
Norsk:	Renhold
Islandsk:	Ræstingarþjónusta
Engelsk:	Cleaning Service

Nordisk Miljømærkning godkender eventuelle mere specifikke tillægstekster (f.eks. hvis udøveren kun miljømærker en adskilt resultatenhed).

Efterkontrol

Nordisk Miljømærkning kan kontrollere, at rengøringstjenesten opfylder Svanens krav også efter, at der bevilliges en licens. Det kan f.eks. ske ved besøg på stedet eller ved at anmode udøveren om at indsende den seneste årsopgørelse.

Efterkontrol kan omfatte alle krav i kriteriedokumentet og gennemføres i større eller mindre omfang.

Hvis det viser sig, at rengøringstjenesten ikke opfylder kravene, kan licensen trækkes tilbage.

Hvor længe gælder licensen

Nordisk Miljømærkning fastsatte kriterierne for XX den DAG MÅNED ÅR og de gælder til og med DAG MÅNED ÅR.

Miljømærkningslicensen gælder, så længe kriterierne opfyldes og indtil disse kriterier holder op med at gælde. Kriterierne kan forlænges eller justeres. I sådanne tilfælde forlænges licensen automatisk og licenshaveren får meddelelse.

Senest 1 år inden kriterierne holder op med at gælde, skal det meddeles, hvilke kriterier der skal gælde efter kriteriernes sidst gyldighedsdato. Licenshaveren tilbydes så mulighed for at forny licensen.

Ordforklaring

At holde rent	At holde fri for snavs.
Hovedrengøring	(S: Storstädning, N: Periodisk rengjøring, FI Perussiivous). Rengøringsopgaver som ikke udføres regelmæssigt og sjældnere end regelmæssig rengøring. Arbejdsopgaver som indgår i hovedrengøring er for eksempel rengøring af loft og vægge og vedligehold af gulve.
Indendørs områder	Overflader på inventar og gulv-, væg- og loftfaste overflader i bygninger og befordringsmidler.
Inventar	Møbler og indretninger og andre større ting, som ikke er en del af bygningen eller befordringsmidlet, f.eks. borde, stole, papirkurve, lamper herunder nedhængende loftslamper, sanitet, hvidevarer, lamelgardiner, persiener, radiatorer, tavler og kridtrender, flytbare skillevægge, reoler, skabe, billeder, løse spejle og vindueskarmer.
Kemikalier	Samlebegreb for flydende eller faste rengøringsmidler, kemiske produkter til rengøring og midler der bruges til vask/rens og vedligeholdelse af rekvisitter og udstyr. I tabellen i Bilag 2, Kemikalier i ydelsen, er der eksempler på de midler vi betragter som kemikalier, der hører til ydelsen.
Kunden	Den person, virksomhed eller offentlige enhed der modtager serviceydelsen. Der indgås ofte en kontrakt mellem kunden og udøveren, hvor opgaverne specificeres og hvor kvaliteten aftales.
Leverandøren	Den virksomhed, afdeling i virksomhed eller enhed i det offentlige der foretager rengøringen.
Maskiner	Alle maskiner, der bruges til rengøring, herunder for eksempel støvsugere, skure- og polermaskiner, kombinationsmaskiner, tæpperensmaskiner.
Regelmæssig rengøring	(N: Regelmæssig renhold, S: Regelbunden städning, FI: Ylläpitosisiivous). Rengøring som bliver udført regelmæssigt og ofte (fra hver dag og op til 1 gang per måned).

Rekvisitter og udstyr	Alle hjælpemidler undtaget maskiner og kemikalier, der bruges til rengøring og lettere vedligehold, herunder for eksempel klude, mopper, koste, spande, rengøringsvogne.
Rengjorte m ² per år:	Basen for flere indikatorer i dette dokument. Det betyder, at Nordisk Miljømærkning udtrykker f.eks. kemikalieforbrug og affaldsdannelse i forhold til denne enhed. Den baserer sig på at branchen opgør rengøringen i kvadratmeter i kontrakterne. Beregning af antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året sker som beskrevet i Bilag 1, afsnit 2.
Servicemedarbejder	Den person der udfører den konkrete rengøringsopgave.
Specialrengøring	Følgende typer rengøring betragter Nordisk Miljømærkning som specialrengøring: Saneringsarbejder (f.eks. for skimmelsvampe og asbest), rengøring efter ulykker (herunder oversvømmelse og brand), rengøring af ventilationskanaler, rengøring af industrielle produktionslokaler (herunder lokaler der bruges som rent rum, produktionslokaler i levnedsmiddel- og landbrugsindustrien), byggerengøring (herunder afsluttende byggerengøring og brugsklargørende byggerengøring), rengøring i rent-rum eller operationsstuer, hvis særlige rengøringsprodukter kræves.
Snavs	Urenhed som reducerer værdien af anvendelsen af nævnte overflader.
Udøveren	Den virksomhed, afdeling i virksomhed eller enhed i det offentlige, der foretager rengøringen.
Vedligehold	Service, hvor opgaven er at pleje overfladen på gulve (for eksempel polishbehandling) med henblik på at opretholde overfladens smuds-afvisende evne, blankhed, skridsikkerhed og/eller antistatiske egenskaber. Overfladebehandling, som giver en mere vedhængende belægning såsom maling og lakering, regnes ikke som vedligehold.

Bilag 1 Kontrol, uddybninger og vejledning, 4 sider

1 Kontrol

Miljømærkningsorganisationen udfører kontrol i henhold til "Regler for nordisk miljømærkning af produkter". Det vil sige at ansøgningsmaterialet kontrolleres i henhold til dokumentationsanvisningerne for hvert krav.

Der foretages også kontrolbesøg hos udøveren og/eller på arbejdsstedet, hvor ansøgningsdokumentationen sammenholdes med observerede forhold. Derudover gennemføres i forskellig omfatning efterkontrol (se herunder).

Ved kontrolbesøg kan det typisk blive tale om at kontrollere følgende:

- dokumentation for årsopgørelsen (se bl.a. krav O17 og Bilag 4 Generelle krav) hos udøveren
- rutiner og instruktioner hos udøveren for at sikre at miljømærkekravene overholdes
- at kemikalierne på udvalgte arbejdssteder er dem som oplyst i ansøgningen
- ved besøg på udvalgte arbejdssteder kontrollere, at der findes kemikalieinformationer, doseringsanordninger og arbejdsinstruktioner

Følgende dokumentation skal arkiveres hos licenshaveren i licensperioden og skal kunne fremvises for Nordisk Miljømærkning ved efterkontrol hos licenshaveren og i forbindelse med behandling af ansøgningen:

- Kopi af hele ansøgningen.
- Fakta/beregningsgrundlag for den dokumentation, der er indsendt i forbindelse med behandling af ansøgningen.
- Journaler over planlagte ændringer og uforudsete afvigelser.
- Alle reklamationer og klager over den miljømærkede ydelse.
- Årsopgørelser som viser at kravene overholdes.

2 Regneeksempel: rengjorte m² per år

Regelmæssig rengøring

Antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året får man fra en kontrakt ud fra oplysninger om kontraktens gulvareal og antal rengørings-dage per år. Det vil sige:

Antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året for en kontrakt = $n \times d$

hvor n er gennemsnitligt antal kvadratmeter per dag og d er antal rengøringer/
rengøringsdage per år.

Hvis forskellige lokaler på én og samme kontrakt har forskellig rengøringsfrekvens, kan ansøger benytte et vægtet gennemsnitligt antal kvadratmeter per dag.

Eksempel: Et kontor på 1000 kvadratmeter er omfattet af en kontrakt, hvor sanitærrummene skal rengøres 5 gange per uge og kontorerne 2 gange per uge. Hvis sanitærrummene udgør 4 % (dvs. 40 kvadratmeter) af arealet bliver det gennemsnitlige antal kvadratmeter per dag (n):

$n = (40 \times 5 + 960 \times 2) / 5 = 424$ kvadratmeter per dag

Hvis kontrakten omfatter 235 rengøringsdage per år (d) bliver antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året $235 \times 424 = 99.640$ kvadratmeter for den pågældende kontrakt.

Hovedrengøring og vedligehold af gulv

For hver enkelt kontrakt summerer ansøger antal kvadratmeter rengjort gulvareal, som bliver gjort hovedrent og/eller vedligeholdt og det antal gange det sker i løbet af året. Antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året for hovedrengøring og vedligehold af gulve er summen af kvadratmeter fra alle disse kontrakter. Hvis hovedrengøring f.eks. sker hvert andet år, bliver det årlige antal kvadratmeter det halve af kontraktens kvadratmeter.

Totalt antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året

Ansøger summerer antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året for alle kontrakter og får derved det totale antal.

3 Eksempler på miljømærkede kemikalier

Et miljømærket kemikalie har licens til eller tilsvarende et såkaldt type 1 miljømærkesystem (ifølge ISO 14000 standarder). Det vil sige livscyklusbaseret, uafhængig og officielt anerkendt. Se eksempler i nedenstående tabel:

Produktgruppe	Svanen	Blomsten	Bra Miljöval
Rengøringsmidler (universal/sanitet)	X	X	X
Håndopvaskemidler	X	X	X
Gulvplejemidler	X		
Industrielle rengøringsmidler	X		
Tekstilvaskemidler	X	X	X

4 Eksempler på kundeinformation

Informationen kan eksempelvis dreje sig om:

- hvordan kunden sammen med rengøringsassistenterne kan nedbringe behovet for poser til papirkurve
- hvordan kunden eventuelt kan nedbringe energiforbruget
- hvordan kunden kan overvåge behovet for brugsartikler, som udøveren har til opgave at styre – f.eks. vask af håndklæderuller, håndtørrepapir, doseringsanordninger til sæbedispensere og så videre.
- hvordan fysiske forhold hos kunden og dennes adfærd påvirker rengøringsbehovet og –effektiviteten. F.eks. måtter ved indgangen, ventilationssystemets funktion osv.
- muligheder for at indføre behovsbaseret rengøring i stedet for rutinemæssig rengøring
- lokale myndighedskrav vedrørende indsamling og sortering af affald, herunder kildesortering og genanvendelse.

5 Eksempler på uddannelse

Herunder er der eksempler på emner i uddannelsen og eksempler på uddybninger. Følgende moduler/emner svarer stort set til anbefalingerne fra EFCI og UNI-Europa.

1. Rengøring af forskellige møbler.
2. Rengøring af gulvoverflader.
3. Rengøring af baderum og sanitære installationer.
4. Genkendelse og affaldssortering i relevante fraktioner, f.eks. plast, glas, metal, organisk, uorganisk affald, osv.

5. Årsagssammenhænge, der kan være mellem valg af rengøringsmiddel, dosering, forkerte arbejdsrutiner og effekter på ressourceforbrug og emissioner til miljøet.
6. Personlig sikkerhed og sundhed med henblik på valg og anvendelse af rengøringsmiddel, planlægning og udførsel af rengøringsopgaven. Sikkerhedsbestemmelser. Arbejdsbelastninger på grund af forkerte arbejdsrutiner og forkert håndtering af rengøringsmidler.
7. Effektivitet i forhold relationer med mennesker på arbejdspladsen.
8. Promovering af egen organisation.
9. Udvikling gennem arbejdet.

I følgende tabel er der uddybninger af nogle udvalgte emner. Mange emner er relevante for både arbejdsledere og assistenter, men ikke alle.

Emneområder	Emner	Forklaring
Teknik	Fagkundskab om rengøringsudstyr og anvendelsesteknikker.	Tilstrækkeligt indblik i personlig planlægning af relevante arbejdsområder i forhold til en ønsket kvalitet (kundeønsker) og rengøringsplanen. Anvendelse af relevante og almindelige rengøringsteknikker og -maskiner.
	Fagkundskab om kemisk produkter (rengøringsmidler og kemiske stoffer), og begreber samt pH og vandhårdheder.	Valg af rengøringsmiddel ud fra hensynet til snavs, overflader, miljø og hygiejnekrav. Med hensyn til miljø skal der undervises i årsagssammenhænge mellem valg af rengøringsmiddel, dosering, forkerte arbejdsrutiner og effekter på ressourceforbrug og emissioner til miljøet. Der skal undervises i rengøringsmidlers indhold og anvendelse.
	Materialer for gulv/væg og inventar.	At kunne identificere overflademateriale (f.eks. linoleum, plast, beton, terazzo, osv.) og vælge korrekt rengøringsmiddel eller behandlingsmetode og udføre korrekt rengøringsteknik.
	Skader og slidtage.	Kunne rapportere skader og fugt, osv. For at kunne rapportere til personer ansvarlige for bygningens vedligeholdelse.
	Kvalitetssikring.	Kunne vurdere kvaliteten af det udførte arbejde og kunne udarbejde korrigerende rengøring i henhold til rengøringsplan og kundeønske.
		Kendskab til kvalitetskontrolsystem.
Eksternt miljø	Miljø.	Undervisning i relevant miljølovgivning og i nationale lister over uønskede stoffer i rengøringsmidler. Undervises i årsagssammenhænge mellem valg af rengøringsmiddel, dosering, forkerte arbejdsrutiner og effekter på ressourceforbrug og emissioner til miljøet.
	Nordisk Miljømærkning.	Undervisning i Nordisk Miljømærkning og svanemærkekriterier for rengørings-tjenester.
	Miljøvenlig kørsel.	Undervisning i brændstofbesparende kørsel. Kørselsplanlægning.
Arbejds miljø	Arbejds miljø, sikkerhed og beskyttelse.	Undervisning i sikkerhedsbestemmelser, relevant arbejdsmiljølovgivning, fareklassificering og leverandør- og arbejdspladsbrugsanvisninger og så videre, så personlig sikkerhed under udførsel af rengøringen er tilstrækkelig.

Nordisk Miljømærkning
Rengørings tjenester 076/høringsforslag
8. oktober 2008

	Ergonomi og arbejdsmiljø.	Sammenhæng mellem forkerte arbejdsrutiner, arbejdsstillinger og arbejdsskader. Undervisning i korrekte arbejdsrutiner i forhold til det udførte arbejde.
	Arbejdsplanlægning.	Udarbejdelse og opbygning af rengøringsplaner, pakning af rengøringsvogn, planlægning af arbejdet i relation til rengøringsplan, kvalitet, turnus, belastningen, osv.
Service		Kundeservice og -dialog.
Ledelse		Instruktionsteknik for rengøringsledere, økonomi og omkostningsberegninger, arbejdspsykologi, personaleadministration

Bilag 2 Kemikalier i ydelsen

I tabellen herunder er der eksempler på de midler Nordisk Miljømærkning betragter som kemikalier, der tilhører ydelsen. Ordene er hentet fra bogen Stådtæknisk Ordlista, som er udgivet af Sveriges Rengöringstekniska Förbund (SRTF) 2002.

Dansk	Svensk	Norsk	Finsk	Engelsk
Neutralt universal-rengørings-middel og håndopvaskemiddel	Allrengöringsmedel och handdiskmedel	Nøytralt universal-rengjøringsmiddel og håndopvaskemiddel	Yleispuhdistusaineet ja käsiastianpesuaineet	Neutral all purpose cleaners and washing up liquids
Grundrens	Grovrengöringsmedel	Alkalisk grovrengjøringsmiddel	Emäksiset ja vahvasti emäksiset puhdistusaineet pH 9 - 14	Heavy-duty cleaners pH 9 - 14
Neutralt/alkalisk sanitets-rengøringsmiddel	Neutralt/alkalisk sanitetsrengöringsmedel	Nøytralt/alkalisk sanitærrengjøringsmiddel	Saniteettitilojen puhdistus-aineet, joiden pH on 6,5-11	Cleaners for sanitary facilities (pH 6,5 - 11)
Surt sanitetsrengøringsmiddel	Surt sanitetsrengöringsmedel	Surt sanitærrengjøringsmiddel	Happamat saniteettitilojen puhdistusaineet ja kalkinpoistoaineet	Acid cleaner for sanitary facilities
Vaskeplejemiddel uden voks	Tvättpolish	Vaskepolish	Lattianhoitoaine A, polymeeripitoinen pesuveteen lisättävä lattianhoitoaine	Wash-and-shine floor cleaners
Vaskeplejemiddel med voks	Tvättvax	Vaskevoks	Lattianhoitoaine B, vahapitoinen pesuveteen lisättävä lattianhoitoaine	Wash-and-wax floor cleaners
Brun sæbe	Grön såpa	Grønnsåpe	Saippuapohjaiset puhdistusaineet	Brown soap, soap based floor cleaners
Spraypoleringmiddel	Spraypoleringsmedel	Spraypolish	Sumupuhdistusaineet	Cleaners for spray buffing
Imprægneringsmiddel for mopper	Impregneringsmedel för moppar	Moppeimpregneringsmiddel	Moppien kyllästysaineet	Impregnants for mop cloth
Vaskemiddel	Tvättmedel	Vaskemiddel	Pyykinpesuaineet	Detergents
Pletfjerningsmiddel	Fläckborttagningsmedel	?	Tahranpoisoaine	Stain removers
Skurecreme	Skurkräm	Skurecreme	Hankausaineet	Scouring creams
Tæpperensemiddel	Tvättmedel för mattor	Tepperensemiddel	Mattojen pesuaineet	Detergents for carpets
Grundpolish	Grundpolish	Grunnpolish	Pohjustusvahat	Sealers, primers
Gulvpolish	Golvpolish	Gulvpolish	Lattiavahat	Floor finish
Polishfjerner	Polishborttagningsmedel	Polishfjerningsmiddel	Vahanpoistoaineet	Strippers
Overfladedesinfektions-middel	Ytdesinfektionsmedel	Desinfeksjonsmiddel	Pintojen desinfiointiaineet	Hard surface disinfectants

Bilag 3 Kemikalier

Dette skema skal bruges til oplysninger om kemikalier. Ansøger kan henvende sig til Nordisk Miljømærkning og få skemaet i form af et elektronisk regneark for at lette arbejdet. Hvis ansøger har udskrifter fra underleverandører, kan han vedlægge dem og nøjes med at overføre summerede data fra disse udskrifter til dette skema.

Kemikalie-leverandør	Handelsnavn kemikalier	Kemikaliets Funktion/ arbejds-område	Indkøbt mængde for året (liter) <small>Brug f.eks. årsudskrifter fra kemikalieleverandøren.</small>	Koncentrerede produkter <small>Vandindhold max 40 %</small>	Licens-nummer eller tilsvarende hvis kemikaliet er miljømærket
Sum					

Sum kemikalier (liter)
Sum miljømærkede kemikalier (liter)
Andel miljømærkede kemikalier
Andel koncentrerede produkter

Bilag 4 Miljø- og kvalitetsledelse, 4 sider

Rutinerne dækker al rengøring som foretages af udøveren undtagen specialrengøring.

Fysisk placering af kopi af oprindelig ansøgning og eventuelt øvrigt faktagrundlag for ansøgningen: _____

Fysisk placering af journalmateriale til årsopgørelser (se punkt O17):

1 Organisation og Ansvarlige i forbindelse med miljømærkning (O16)

Kontaktperson til Nordisk Miljømærkning: _____

Miljøansvarlig: _____

Kvalitetsansvarlig: _____

Markedsføringsansvarlig: _____

Personaleansvarlig: _____

Kvalitetsansvarlig er ansvarlig for kvalitetssystemet.

2 Organisation (O16)

Skriv kort hvorvidt de ansvarlige personer nævnt i punkt 1 er placeret i forskellige afdelinger/organisationsenheder og i givet fald hvordan disse afdelinger er organiseret i forhold til hinanden. Alternativt kan der vedlægges en organisationsplan med tilsvarende oplysninger.

3 Rutine for dokumentering, behandling og rapportering af uforudsete afvigelser, reklamationer/klager og planlagte ændringer (O15)

Formålet med denne rutine er at sikre, at Svanemærkekravene er opfyldt ved afvigelser, reklamationer og ændringer.

Kontaktpersonen har ansvar for dokumentering og behandling af uforudsete afvigelser og planlagte ændringer samt al rapportering til Nordisk Miljømærkning. Ansvaret kan uddelegeres til andre.

Ændringer

Hvis der planlægges ændringer i grundlagt for Svanemærket i forhold til den oprindelige ansøgning, skal kontaktpersonen skriftligt gøre Nordisk Miljømærkning opmærksom på ændringen, inden denne effektueres. Det kan eksempelvis være ved skift af kemikalier eller skift af rengøringsmetoder.

Kontaktpersonen afgør hvor vidt en ændring har indflydelse på overholdelse af kriterierne. I brevet til Nordisk Miljømærkning oplyser kontaktpersonen, hvad ændringen består af og hvordan licensen påvirkes i forhold til miljømærkekriterierne. Derudover vedlægger kontaktpersonen et udfyldt og underskrevet ansøgningskema om ændring/udvidelse af licens.

Ændringen gennemføres først efter tilbagemelding fra Nordisk Miljømærkning. Kontaktpersonen sørger for at al korrespondance med Nordisk Miljømærkning bliver dokumenteret og opbevaret sammen med den oprindelige ansøgning.

Afvigelser

Ved uforudsete afvigelser, der har indflydelse på hvorvidt miljømærkekriterierne overholdes, skal kontaktpersonen orientere Nordisk Miljømærkning skriftligt straks efter, at afvigelsen er sket. Kontaktpersonen afgør i første omgang, hvorvidt en afvigelse har indflydelse på overholdelse af kriterierne eller ej. En afvigelse kan for eksempel være, hvis en årsopgørelse viser, at kravene ikke længere overholdes. Kontaktpersonen indsender dog altid en afvigelsesrapport, hvis han/hun bliver opfordret til dette af Nordisk Miljømærkning.

Afvigelsesrapporten indeholder en beskrivelse af hvad afvigelsen består i:

- En redegørelse for hvilket omfang den har,
- En redegørelse for hvordan afvigelsen er sket,
- En beskrivelse af, hvad der er gjort for at afhjælpe afvigelsen

- En plan for at undgå lignende afvigelser i fremtiden.

Hvis planen omfatter ændringer i forhold til den oprindelige ansøgning, behandler kontaktpersonen dette på samme måde som en planlagt ændring.

Kontaktpersonen sørger for, at al korrespondance med Nordisk Miljømærkning bliver dokumenteret og opbevaret sammen med den oprindelige ansøgning.

Reklamationer

Kvalitetsansvarlig sikrer, at der eksisterer et system for håndtering af reklamationer og klager. Systemet skal være sådan, at hvis en reklamation eller klage foranlediger ændringer, skal kontaktpersonen underrettes, således at han/hun kan behandle ændringen, som beskrevet herover.

4 Rutine for journalføring (O17)

Formålet med denne rutine er, at sikre korrekt journalføring og at årsopgørelsen bliver udført korrekt.

Kontaktpersonen til Nordisk Miljømærkning har ansvar for journalføringen og for at lave årsopgørelsen. Så længe miljømærkelicensen er gyldig udfylder kontaktpersonen opgørelsen en gang om året. Ansvaret kan uddelegeres til andre.

Kontaktpersonen undersøger, om der er ændringer i forhold til ansøgningen og om miljømærkekriterierne stadig overholdes. Hvis ikke behandles ændringen som en afvigelse (se rutine 3). Kontaktpersonen sikrer, at årsopgørelserne opbevares sammen med den oprindelige ansøgning så længe miljømærkelicensen er gyldig.

Kontaktpersonen sikrer, at dokumentation, såsom årsudskrifter fra leverandører, fakturaer, udskrifter fra regnskabssystem i forbindelse med ansøgningen opbevares for eventuel kontrol fra Nordisk Miljømærkning, så længe miljømærkelicensen er gyldig.

Årsopgørelsen skal minimum indeholde oplysninger om følgende for at vise, at Svanens krav stadig overholdes:

1. Opgørelse over antal rengjorte kvadratmeter gulv i året. (Enhed: m²)
2. Samlet kemikalieforbrug i løbet af året. (Enhed: ml kemikalier/m²)

Angivelse af point for samlet kemikalieforbrug (Krav P1)

3. Andel miljømærkede kemikalier i løbet af året. (Enhed: % af det samlede kemikalieforbrug)

Angivelse af point for andel miljømærkede kemikalier (Krav P2)

4. Andel af koncentrerede produkter i løbet af året (max 40 % vandindhold) (Enhed: % af det samlede kemikalieforbrug)

Angivelse af point for andel koncentrerede produkter (Krav P3)

5. Brændstofforbrug til transport eller brændstofudnyttelse i løbet af året (Enhed: Enten ml brændstof/m² eller liter brændstof/100 km).

Angivelse af point for transport (Krav P4 eller P5)

6. Affaldsposeforbrug i løbet af året (Enhed: mg poser/m²)

Angivelse af point for poser (Krav P6)

7. Brug af miljømærkede produkter i løbet af året i henhold til krav P9 og P10

5 Rutine for håndtering af rengøringskvalitet (O10)

Formålet med denne rutine er at sikre, at rengøringen bliver gjort i henhold til systemet for kvalitetskontrol.

Kvalitetsansvarlig har ansvar for kvalitetspolitik og rutiner for styring og kontrol. Ansvaret kan uddelegeres til andre.

Kvalitetsansvarlig sørger for at eventuelle ændringer i politik og rutiner bliver behandlet som en planlagt ændring i henhold til rutine 3 i dette bilag.

Dato:

Firmanavn:

Ansvarlig underskrift:

Gentag med blokbogstaver:

Bilag 5 Dokumentation for krav O14

Dokumentation for krav O14 i hvert nordisk land:

- I Danmark:** Kopi af registreringsbevis for moms- og arbejdsgiverafgiftsregistrering med CVR nummer.
I Sverige: Kopi af udfyldt blanket fra skattevæsnet (SKV 4820)
I Norge: Skatteattest.

 - Fra Skatteetaten (blanket 1244): Dokumentation for merværdiafgift
 - Fra kommunekontoret /skatteopkræver / skattevæsen: Dokumentation for arbejdsgiverafgift. Eksempelvis for Oslo kommune:
<https://lextra.oslo.kommune.no/app/snok/kem/kem001/>

I Finland: Sammendrag fra FODS-informationstjenesten (www.ytj.fi)
I Island:
- I Danmark:** Attest fra SKAT om at der ikke er skyld til de danske skattemyndigheder.
I Sverige: Kopi af virksomhedens seneste kontoudtræk fra skattevæsnet.
I Norge: Hvis det er nogen misvedligehold kommer dette frem af skatteattesten, se punkt 1.
I Finland: Erklæring om at der ikke er skyld til skattemyndigheder (Erklæring kan bestilles på en webblanket, www.skatt.fi/skatteskulder eller i åbningstiden på skatteforvaltningens servicetelefon 020 697 033)
I Island:
- I Danmark:** Enten dokumentation for medlemskab i en arbejdsgiverforening eller kopi af tiltrædelsesaftale med fagforbund.
I Sverige: Dokumentation for medlemskab af relevant arbejds- giverforening såsom Almega Tjänsteförbunden.
I Norge: Enten dokumentation for medlemskab i en arbejdsgiverforening eller kopi af tiltrædelsesaftale med fagforbund.
I Finland: Udtalelse fra fagforbund
I Island:
- Kopi af sidste års revisorpåtegnede regnskab.

5. Ingen dokumentation ved ansøgning. Nordisk miljømærkning kan afkræve nødvendig dokumentation hvis det viser sig relevant.
6. Kontrolleres på kontrolbesøg

Underentreprenører:

1. **I Danmark:** Enten dokumentation for medlemskab i en arbejdsgiverforening eller kopi af tiltrædelsesaftale med fagforbund.
I Sverige: Dokumentation for medlemskab af relevant arbejds- giverforening såsom Almega Tjänsteförbunden.
I Norge: Enten dokumentation for medlemskab i en arbejdsgiverforening eller kopi af tiltrædelsesaftale med fagforbund.
I Finland: Udtalelse fra fagforbund
I Island
2. **I Danmark:** Kopi af registreringsbevis for moms- og Arbejdsgiverafgiftsregistrering med CVR nummer.
I Sverige: Kopi af udfyldt blanket fra skattevæsnet (SKV 4820)
I Norge: Skatteattest.
- Fra Skatteetaten (blanket 1244): Dokumentation for merværdiafgift
- Fra kommunekontoret /skatteopkræver / skattevæsen: Dokumentation for arbejdsgiverafgift. Eksempelvis for Oslo kommune:
<https://lextra.oslo.kommune.no/app/snok/kem/kem001/>
I Finland: Sammendrag fra FODS-informationstjenesten (www.ytj.fi)
I Island
3. Erklæring fra underleverandør, om at arbejdet for ansøger udføres af underleverandørens eget personale. At underleverandøren ikke hyre andre underentreprenører til udførelse af ansøgers arbejde.

Bilag 6 Indholdsstoffer i ikke miljømærkede kemikalier

Erklæring fra producent af rengøringsmidlet:

Produktets navn: _____

Indeholder rengøringsmidlet:

Reaktive klorforbindelser, f.eks natriumhypoklorit?	Ja ☐	Nej ☐
Klororganiske forbindelser andet end benzalkoniumklorid?	Ja ☐	Nej ☐
Benzalkoniumklorid?	Ja ☐	Nej ☐
Alkylfenoletoksylater (APEOs) samt derivater af APEO	Ja ☐	Nej ☐
Lineære alkylbenzensulfonater (LAS)	Ja ☐	Nej ☐
EDTA, DTPA og NTA	Ja ☐	Nej ☐
Sølv-nanopartikler	Ja ☐	Nej ☐
Perfluorinerede og polyfluorinerede alkylerede forbindelser (PFAS)	Ja ☐	Nej ☐
Metyldibromo Glutaronitrile (MG)	Ja ☐	Nej ☐
Optisk hvidt	Ja ☐	Nej ☐

Dato: _____ Navn: _____

Firmanavn: _____ Underskrift: _____

Bilag 7 Markedsføring af Svanemærkede rengøringstjenester

Vi bekræfter hermed, at vi kender til reglerne for anvendelse af det nordiske miljømærke Svanen i henhold til ”Regler for nordisk miljømærkning” 12. december 2001 eller senere versioner og vi forsikrer, at markedsføringen af den Svanemærkede rengøringstjeneste skal gennemføres i henhold til disse regler.

Vi bekræfter også, at vi har viden om indholdet i kriterierne for Svanemærkning af rengøringstjenester.

Vi forsikrer, at de personer inden for vores virksomhed, der markedsfører de Svanemærkede rengøringstjenester, skal informeres om kriterierne for Svanemærkning af Rengøringstjenester samt ”Regler for nordisk miljømærkning” 12. december 2001 eller senere versioner.

_____	_____
Sted og dato	Virksomhed
_____	_____
Kontaktperson	Telefon
_____	_____
Markedsføringsansvarlig	Telefon

Ved personaleændringer skal der sendes en ny attest til Nordisk Miljømærkning.